

Bartákův hrnec má za sebou již dlouhou historii – letos bude udělen již posedmnácté. Autorem každoroční ceny pro nejlepšího ekozemědělce je Ing. Richard J. Barták, CSc., po roce 1990 náměstek ministra zemědělství a jeden ze tří zakladatelů Nadačního fondu rytíře Františka Horského. Cenou je putovní pohár plný zlaťáků, jimiž je tisíc desetikorun čerstvé ražby, které letos do Hrnce opět naplní Nadační fond rytíře Františka Horského. Několik let zajišťoval tuto aktivitu Svaz PRO-BIO, letos ji však opět převzal původní autor tohoto ocenění. Nestor českého ekologického zemědělství každoročně cenu předává a přitom „mění“ zlaťáky za biobuchty. Hospodyně mu vždy biobuchtami Hrnec ráda naplní.

Při slavnosti předání Hrnce na hospodářství v Babinách se sešli Zdeněk Ševčík, Jana Radičová, František Špatný a Jaroslav Netík

Sedmnáctý BARTÁKŮV HRNEC

Historie Bartákova hrnce

Rádi bychom vám představili držitele Bartákova hrnce, který je putovní, a ocenění „Nejlepší ekozemědělce roku“.

1992 První hostitelkou hrnce byla za rok 1992 **RŮŽENA REBROŠOVÁ** z Osvětiman u Uherského Hradiště. Hrnec obdržela v roce 1993 (cena se uděluje za rok uplynulý) za svůj přístup ke zvířatům a chov podle jejich přirozených potřeb.

1993 Jako dobrý hospodář na restitucích polnostech zaujal odbornou veřejnost **FRANTIŠEK ŠPATNÝ** z Bílska (nedaleko Vodňan), chovatel koz a výrobce koziho sýra, později také chovatel koní. Na jeho hospodářství jsme se přesvědčili (na rozdíl od zkušenosti mnoha

pamětníků kozích chlívků), že kozí mléko nepáchne (ani kozel), jestliže jsou zvířata chována v čistém prostředí a mají dostatečný pohyb venku.

1994 Oceněným za rok 1994 byl **Ing. PETR WEIDENTHALER** majitel zahradnictví Luční údolí u Velehradu, jehož skvělá zelenina, pěstovaná ve čtyřicítce druhů, se také dočkala zvláštního ocenění Česká biopotravina roku 2004. Biozeleninu si můžete zakoupit ve Zlíně na tržnici Pod kaštanem a objednat také prostřednictvím internetu.

1995 Mezi nejmladší oceněné hospodáře patřil **JAROSLAV NETÍK** ze Spáleniště u Dobrušky. Hospodařil zpočátku bez zemědělských zkušeností, původně údržbář strojů se pustil s pomocí

manželky (učitelky hudby) především do pěstování dýně hokkaido. Sklízí zdárně i další druhy zeleniny, pěstuje biobrambory, špaldu a další plodiny. Na

samotě u lesa peče paní Netíková kváskový chleba pro velkou rodinu. Dnes už velké čtyři děti rodičům v hospodaření pomáhají.

1996 Po něm, v roce 1997, obdrželi cenu opět Východočeši, manželé **IVA A MILOŠ KNÁPKOVI** z Horních Heřmanic. Ti kromě chovu krav, pěstování brambor a pohanky, provozují stále agroturistiku. Takže, pokud máte rádi rozmanitou přírodu Orlických hor a zvířata, neváhejte se po takovémto způsobu dovolené poohlédnout.

1997 Bartákův hrnec převzal také první producent biopotravin – ředitel obchodní společnosti PRO-BIO ve Starém Městě pod Sněžníkem

Ing. MARTIN HUTAŘ. Rozsáhlý špaldový program firmy (oceněný i Zlatým klásem) zahrnuje celozrnné špaldové biomouky, špaldovou kávu, špaldové vločky, špaldoto... Tyto a další produkty od domácích i zahraničních producentů můžete zakoupit v každé prodejně zdravé výživy.

❖
1998 V roce 1999 si vyzkoušel přesypání zlaťáků z hrnce do ošatky **FRANTIŠEK BŘEZÍK** z Kostelce u Zlína, který obdržel cenu za dobré hospodaření v roce 1998. Podařilo se mu samostatně zrekonstruovat halu, má dobré výsledky s regulací doprovodných rostlin a s osevními postupy, chová krávy na mléko a vyrábí tvrdý sýr. Nejen to, členové rodiny jsou hudebně nadaní, proto u příležitosti převzetí hrnce se konal malý rodinný koncert.

❖
1999 Ing. **TOMÁŠ KŘIŠŤAN** z Miličkové u Humpolce, vede rodný statek zaměřený na produkci biobrambor a chov ovcí. Na statku také provádí polní pokusy a provozuje agroturistiku v krásném prostředí Vysočiny. Pohár za rok 1999 převzal v květnu 2000.

❖
2000 Ing. **ZDENĚK ŠEVČÍK** z Pitína na Uherskohradištsku – jeden z mála pěstitelů bioovoce, které si z velké části také sám suší a ve spolku Tradice Bílých Karpat z bioovoce všeho druhu vyrábějí mošty. Slavnost převzetí se konala v roce 2001.

❖
2001 **JANA RADIČOVÁ** dostala cenu za rok 2001 – jako chovatelka koz, koní a skotu. Její statek v Babinách, nedaleko Ústí nad Labem, je často navštěvován turisty i dětmi z mateřských škol. Pěstuje zde také ovoce a prodává sušené bylinné směsi. Pro zájemce nabízí vyjíždky na koních. Ve volném

čase se věnuje muzicírování ve stylu country. Předávání se proto odehrálo

ve stylu country a hrnec předal Ing. Barták z koňského sedla.

❖
2002 **JOSEFA ŠOURKA** z Plavů v Jizerských horách zase proslavily jeho kravské sýry v biokvalitě, jichž nezvládá vyrobit tolik, aby stačil uspokojit poptávku. Ze své mlékárny distribuuje po celém okrese, a nejen tam, mléko, měkký sýr, tvaroh, máslo i podmásli. Putovní hrnec pro nejlepšího ekozemědělce 2002 převzal v roce 2003.

2003

Dlouho budovaná a pečlivě obhospodařovaná je vinice rodiny **ABRLOVÝCH** v Pavlově na jižní Moravě. Ta se dočkala nejen ocenění Bartákovým hrncem za rok 2003, ale jejich biovína vítězí i na mezinárodních sou-

těžích. Josef Abrle pěstuje révu a produkuje přívlastková vína. Jeho žena Jarmila mu pomáhá a pěstuje navíc bylinky, které také sami suší a dodávají pro kuchyňskou potřebu nebo jako ozdravné koupele. Pěstování bylin přebírá syn.

❖
2004 Nejlepším ekozemědělcem za rok 2004 se stal Ing. **VLASTIMIL KAMÍR** z Borové u Chvalšín a jeho rodinné hospodářství. Byl vybrán nejen pro dobré výsledky chovu

krav bez tržní produkce mléka, ale i pro dobré podnikatelské záměry. Kamírovi hospodaří na 250 ha luk a pastvin v CHKO Blanský les v jižních Čechách. Zaměřují se kromě chovu skotu na chov koní a ekoagroturistiku.

Sedmnáctý BARTÁKŮV HRNEC

➤ **2005** **RODINA ŠTĚRBOVA** obhospodařuje 30 hektarů orné půdy. Ekologicky pěstují zeleninu, brambory, obiloviny a byliny. V moderní provozovně balí biozeleninu a bioovoce, zejména pro brněnské a pražské prodejny zdravé výživy a obchodní řetězce pod vlastní značkou „Ekofarma Deblín“. Chovají prasata, masný a mléčný skot v menším rozsahu, provozují kogenerační jednotku. Za úspěšné ekologické hospodaření byl Bartákův hrnec rodině předán v roce 2006.

❖ **2006** Za rok 2006 získala ocenění obchodní firma Country Life, s. r. o., z Nenačovic se svou zeli-

nářskou farmou, již velí **Ing. Jiří Pospíšilík**. Skvělá zelenina míří nejen do prodejen a restaurace Country Life. Pekárna biopečiva, balení obilovin, pohanky a dalších produktů, vybudování ekodomu a v něm vzdělávacího střediska – to byly důvody pro ocenění, které na snímku přebírá Ing. Otakar Jiránek.

❖ **2007** Janova hora v Krkonoších vítala v loňském květnu hosty k předání hrnce za rok 2007. **Ing. IVAN KARBUSICKÝ** je dlouholetým chovatelem huculských koní s vynikajícími výsledky. Dále jeho hospodářství ošetřuje horské louky v CHKO Krkonoše, a také cho-

vá plemeno skotu Highland, provozuje restauraci a místa v penzionu jsou vždy dlouho dopředu obsazena.

❖ **2008** Ocenění nejlepšího zemědělce za rok 2008 opět převzal do plné režie Nadační fond rytíře Františka Horského a ten rozhodl, že cenu si zaslouží převzít vynikající ekosadař

Ing. BEDŘICH PLÍŠEK, který hospodaří ve Vinici u Hořic (viz reportáž Bio 6, 7/08). Ing. Plíšek založil sad jabloní a daří se mu jej udržovat ve výborném stavu. Dovrší také zpracování biojablek a biohrušek sušením a moštováním. Je především odborníkem s dlouholetými zkušenostmi a publikační činností, a také nezištným rádcem mnoha začínajícím ekosadařům. **Cena bude předána ve Vinici u Hořic v sobotu 30. května 2009.**

(vha, rjb)

FOTO: archiv Bio, archiv Ing. R. J. Bartáka a Jiřího Dvořáka

Mikrobiologická rovnováha farmy?

Stále větší tlak na kvalitu produkce, ať rostlinné nebo živočišné výroby, s návazností na systém příplatků za kvalitativní parametry, má v konvenčním zemědělství za důsledek stále větší potřebu používání chemických přípravků.

I produkce biopotravin zvyšuje tlak na standard, který má za následek snahu o produkty vizuálně i kvalitativně rovnocenné s produkty z konvenčního zemědělství. V tomto ohledu to má bioproducent složitější, jelikož nemůže sáhnout do nekonečné řady chemických sloučenin z laboratoří chemických koncernů, ale musí hledat podstatu problému často skrytou v nalezenní přírodní rovnováhy systému.

Ve všech knihách, popisujících zemědělskou činnost, se uvádí, jak správně hospodařit a často se procenticky vyjadřuje podíl u jednotlivých operací tak, jak bylo z mnohaletého pohledu (když bylo ekozemědělství samozřejmostí) vysledováno, aby se docílilo maximálního efektu v podobě kvantitativně i kvalitativně dobrého výsledku.

Příkladem uveďme systém hospodaření na orné půdě, kde se má zemědělec zaměřit především na: **výběr plodiny pro dané stanoviště, zvolení sledu agrotechnických operací, sledu plodin, zvolení odrůdy, správné a efektivní hnojení.** Bohužel dnešní doba wpisuje do knih a vrývá vrásky (v tomto případě) do čel agronomů další ukazatele, kterými jsou ekonomická efektivnost, nedostatek lidských zdrojů, dostupnost řešení problémů chemickými přípravky, znalost a nutnost vyplňovat stohy dokumentů. U ekologického systému hospodaření je třeba hledět na farmu jako celek, kde je nutností vyvarovat se chyb, které se následně těžko vyrovnávají.

Popíšme si farmu jako funkční celek vycházející ze tří základních veličin, kterými jsou **půda, zvířata a lidské zdroje.** Tyto tři veličiny jsou schopny za určitých podmínek zajistit soběstačnost i funkčnost. Jednou ze základních zmíněných „určitých podmínek“ je zajištění **mikrobiologické rovnováhy**, jelikož bez mikrobiálního života nelze hos-

podařit a při jeho narušení v jakékoli části pomyslného řetězce dochází k rozkolísání celého systému.

Lze tedy říci, že jde o uzavřený kruh složený z mnoha úseků. **Začneme u zvířat** a role, kterou sehrávají mikroorganizmy v úseku tohoto pomyslného kruhu. Zužitkování jednoho z ekonomicky nejnákladnějších vstupů v podobě krmiv mají za úkol trávicí enzymy a mikroorganismy trávicího traktu. Exkrementy, které se dají zhodnotit jako hnojivo v půdě, je třeba též ošetřit a zajistit dostatek mikroorg. k jejich přepracování na co nejkvalitnější hnojivo.

Navíc při správném ošetření dochází k omezení úniku NH_4 i H_2S , a tím ve stájových prostorách přispíváme k welfare zvířat i ošetřovatelů, čímž také přispíváme k potlačení respiračních chorob. Též nastolením mikrobiologické rovnováhy, kterou zajišťují dekompoziční kmeny mikroorganismů, lze docílit efektu, kdy patogenní kmeny jsou potlačeny, avšak přítomny, čímž dochází k vytvoření přirozené obranyschopnosti organismu proti těmto patogenům již u mláďat. ➤